

Høringsuttalelsen Kulturutredningen 2014 fra Landsforbundet Teatrets Venner

Landsforbundet Teatrets Venner (LTV) er en ideell organisasjon som ble dannet i 1992 etter initiativ fra uavhengige teatervenneforeninger som så behovet for et overordnet organ. Formålet var- og er fortsatt- å fremme interesse for profesjonell scenekunst og arbeide for et bredt scenekunst tilbud i hele landet. LTV støtter aktivt opp om eksisterende foreninger, samt bidrar til å etablere nye foreninger. Landsforbundet Teatrets Venner, som landets eneste publikumsorganisasjon, består av 18 lokalforeninger med tilsammen 2400 medlemmer. Fire av disse er ungdomsforeninger; Teatrets Unge Venner.

Landsforbundet Teatrets Venner takker for muligheten for å uttale oss om Kulturutredningen 2014. Vi blir bedt om å komme med forslag til tiltak og vil derfor ta for oss de punkter som har størst relevans for våre medlemmer:

- ◆ Scenekunsttilbud i hele landet
- ◆ Kultur for barn og unge
- ◆ Frivillighet
- ◆ Mangfold og Inkludering

SCENEKUNST TILBUD I HELE LANDET

1.1 Scenekunstinstitusjonene

Landsforbundet Teatrets Venner ser det som positivt at scenekunstopolitikken etter 2005 har hatt en klar regional profil. Region- og landsdelsinstitusjonene har med en betydelig realøkning i perioden styrket sin posisjon med et nytt regionteater; Teater Innlandet, og at flere har flyttet inn i nye teaterhus (Kap.11.3.2, s 122). Statistikk fra 2010 til 2011 viser at disse institusjonene, sammen med Det Norske Teatret, har bidratt til en solid økning i turnévirksomheten. Utredningen viser derimot liten endring i turnévirksomheten til de nasjonale institusjonene, DNO& B og Riksteatret (Kap.11.3.3).

1.2 Fri scenekunst: den prosjektbaserte kunstproduksjonen

Scenekunstkapittelet innledes med at:

"Mesteparten av den offentlige finansieringen av scenekunstheltet er rettet inn mot nasjonale og regionale scenekunstinstitusjoner, noe som innebærer at scenekunstopolitikken i stor grad kan betegnes som institusjonspolitik." (Kap.11.3, s117).

Mens institusjonsteatrene mottar rammebevilgninger fra Kulturdepartementets budsjett, søker det det frie scenekunstheltet – dans og teater – midler fra støtteordninger forvaltet av Kulturrådet. Landsforbundet Teatrets Venner ser et presserende behov for mer langsiktig finansiering i det prosjektbaserte scenekunstheltet.

I Kulturutredningen mener utvalget at innføringen av ordningen med basisfinansiering bidrar til en økt institusjonalisering av det frie feltet med fastere rammer (Kap.11.3.2, s123). LTV støtter opp om denne vurderingen, og ser behovet for en økning i basisfinansieringen slik at flere etablerte scenekunstgrupper kan innlemmes i ordningen. LTV støtter også utvalgets forslag om en "kvalitetstrakt" ved at "vellykkede kortvarige prosjekter blir en forutsetning for mer langvarige prosjektstøtte og dette igjen for driftsstøtte" (Kap. 13.4, s 295).

1.3 Samarbeid mellom institusjonene og prosjektbaserte grupper

Utvalget har i sine tilrådinger inkludert et punkt som omhandler:

"økt samarbeid mellom kulturinstitusjoner og frie grupper" (Kap.16 s318- jf. Kap 13).

Et slikt samarbeid dreier seg om samproduksjon og gjestespill. NTO påpeker at det er forvaltningsmessige hindre for slikt samarbeid, som blant annet bestemmelser i Norsk Kulturråd (Kap.11.3.2 s124). Her siktes det til at institusjoner ikke kan søke midler i Kulturfondet. LTV ser det som problematisk hvis prosjektmidler i Norsk Kulturråd som utgjør eksistensgrunnet for den ikke-institusjonelle kunsten, skal åpnes opp for mottakere av faste statlige tilskudd.

LTV ser like fullt slike samarbeid som viktig, og er enig med utvalget som understreker betydningen av institusjonenes ansvar for å fungere som drivkrefter for kunst- og kulturproduksjon også utenfor institusjonenes grenser (Kap.13.2 s292). Det som ikke nevnes, er hvilken positiv effekt dette gir institusjonen: et mer sammensatt scenekunst tilbud som kan virke stimulerende for publikum og trekke nye publikumsgrupper. Det frie scenekunstheltet kan vise til en økt publikumsoppslutning i tiden etter 2005.

1.3 Visning, formidling og publikum

Utvalget foreslår en infrastruktur som fokuserer på kunstnerisk innhold, og som i større grad ivaretar kunstneren, kunstproduksjon, kunstnerisk kvalitet og publikum. Det anbefales også økt samarbeid mellom institusjon og det frie feltet. I notatet Scenekunsten i Kulturløftet foreslås en ny nasjonal distribusjons- og formidlingsstrategi som et av de viktigste tiltakene.

LTV mener ressursinnsatsen bør rettes inn mot formidlingstiltak for å nå flere publikummere: Riksteatret og Den kulturelle skolesekken har i liten grad fått del i den økonomiske veksten i kulturløftperioden (Kap.13.2 s292).

LTV støtter utvalgets forslag om ytterligere satsning og økonomisk vekst til Riksteatret som turnéteater, og formidler av både teater og dans.

(Scenekunstbruket omtales under Kultur for barn og unge)

Dansens Hus har fått oppdrag av kulturdepartementet å samarbeide med nasjonale og regionale aktører og utreder nå hvordan slike nettverk kan innrettes og samordnes.

Konkret tiltak til formidlingsnettverk:

SCENEROMAVTALEN

INGVILD HOLM I SAMARBEID MED LANDSFORBUNDETS TEATRETS VENNER (LTV) VED LEDER HALLDIS OLAFSDOTTIR OG SCENEKUNNSKAP CHAT NOIRS (SCN) GABRIELLE HAGA.

SCENEROMSAVTALEN er i korte trekk en ikke-programmerende rom- og formidlingsavtale for det frie profesjonelle feltet. Den skal i første omgang bygge på de ressursene institusjoner og kulturhus allerede har, og sørge for at kunstnere og kompanier kan velge egnede rom og/eller institusjon ut i fra kunstneriske begrunnelser. Avtalen skal i første omgang gjelde for kunstnere og kompanier med støtte fra Kulturrådet som dermed også blir garantist for kvaliteten.

SCENEROMAVTALEN er et konkret tiltak, og en mulig modell. Den legger opp til økt samarbeid mellom institusjon og det tverrkunstneriske frie feltet, den utnytter eksisterende ressurser lokalt og nasjonalt. Den tar i bruk frivillighet og lokal publikumskunnskap, og ivaretar den kunstneriske friheten.

SCENEROMAVTALEN skal forankres i en nasjonal oversikt over samarbeidspartnere og mulige spillerom i og utenfor institusjoner og kulturhus kalt SCENEROMSENTRALEN.

SCENEROMSENTRALEN tenkes som en webside med egen logo, med link fra alle institusjoner som knytter seg til avtalen. Sentralen vil opprettholdes av én person som sørger for oppdatering og endringer på nettsiden.

SCENEROMSENTRALEN er tenkt som et desentralisert teater, og kan bli en viktig aktør for prosjektteater i Norge.

KULTUR FOR BARN OG UNGE

Den kulturelle skolesekken (DKS)

DKS har vært en positive satsning der elever har fått mange kulturopplevelser som de kanskje ellers ikke hadde oppsøkt på egen hånd.

“Ordningen skal bidra til at elever får oppleve, gjøre seg kjent med og utvikle forståelse for kunst- og kulturuttrykk” (Kap. 11.16 s212).

Det er ulike utfordringer knyttet til dette som blir presentert i utredningen. LTV ser med bekymring på at den enkelte skoles budsjett avgjør hvorvidt man er bruker av Den kulturelle skolesekken eller ikke, hvilket betyr at barn og unge ikke får et likeverdig tilbud. På den annen side velger skoler som er brukere av DKS å takke nei til andre kulturtilbud av hensyn til økonomi. Skolene føler at de ivaretar elevenes kunst- og kulturopplevelser gjennom Den kulturelle skolesekken. Alternative tilbud kan heller ikke dekkes økonomisk ved foreldrebetaling, siden grunnskoleloven ikke tillater det.

LTV ser det som viktig at elevene blir kjent med teatre, kulturhus og andre scenerom i nærmiljøet. Forbundet ser nødvendigheten av at DKS sikrer et tilbud med kvalitet og profesjonalitet i alle ledd, slik at de unge motiveres til å oppsøke kulturopplevelser i sitt nærmiljø utenom skoletiden. Her spiller lærekreftene ved skolen også inn.

LTV er enig med utvalget i at det er et behov for å styrke formidlingen gjennom Den kulturelle skolesekken (Kap.11.16.1), og forutsetter at det innebærer økte midler til det nasjonale sekretariatet; Norsk Scenekunstbruk.

Kulturen skal eies av mange. LTVs pilotprosjekt Teatrets Unge Venner (TUV) ble igangsatt etter oppfordring fra våre medlemmer. TUV er et talerør inn til "sitt" lokale teater eller kulturhus som får verdifull tilgang til målgruppen de er pålagt å nå og som kan være retningsgivende for hvilke tiltak som skal iverksettes for å oppnå en mer stabil publikumsoppslutning blant de unge.

FRIVILLIGHET

Landsforbundet Teatrets Venner som landets eneste publikumsorganisasjon ser at publikumsrettede aktiviteter trekker nye besøkende til forestillingene. Lokalforeningene i LTV er aktive markedsførere og formidlere av scenekunsttilbudet og bidrar derfor til økt deltakelse til kulturopplevelser. Teatervenner skaper faglig og sosiale møteplasser for en bedre totalopplevelse omkring forestillingene. Mange foreninger samarbeider, eller er i dialog, med sitt teater eller kulturhus med innspill om felles arrangementer og publikumsbyggende tiltak. Arbeidet er drevet av lokale ildsjeler.

1.1 Ytringskultur

Landsforbundet Teatrets Venner's lokalforeninger inngår i den delen av frivillighet som omfattes av begrepet "ytringskultur". (Kap.11.11.13)

"Ytringskultur viser til kunstnerisk virksomhet og kommunikasjon og sosial samhandling som knytter seg til dette." (Kap.7.1s63)

"Ytringskulturen viser til den profesjonelle og ikke-profesjonelle utøvelsen av disse uttrykksformene og til formidlingsaktiviteter og opplæring og utdanning som er knyttet til uttrykksformene. Det viser seg også som det å tilegne seg slike kulturuttrykk som publikummer." (Kap.6.6 s61)

1.2 Rammevilkår for Frivillighet

Momskompensasjon

Lokalforeningene har ingen drift som baserer seg på nevneverdige kjøp av varer og tjenester, og har derfor ikke utbytte av momskompensasjonen.

I utvalgets vurdering av ordningen med blir dette problematisert:

"Når det gjelder den delen av "ytringskultur", og som utvalget er spesielt opptatt av å ivareta, ser det imidlertid ut til at ordningen er mindre treffsikker." (Kap.11.11.4 s202).

Grasrotandelen

Grasrotandelen er en økonomisk støtte til lokalforeningene. Det er viktig at denne grasrotandelen styrkes og økes, men forbundet mener det må sees på hvor

“rettferdig” ordningen er i forhold til frivillighetsarbeidet:

”en del av frivillig sektor som mener ordningen slik bidrar til skjevfordeling av midlene, og at det er idretten som er vinneren.” (Kap.11.11.2 s197).

LTV støtter utvalgets fremheving av utvikling av Frivillighetsregisteret, slik at lokal aktivitet og lavterskelaktivitet i større grad ivaretas. (Kap.11.11.4 s202)

1.3 Frifond

I både i kulturløftet 1 og 2 presiseres følgende mål:

“Barne- og ungdomsteater og amatørteater skal få et løft.” (Kap.10.3 s98)

LTV og ungdomsforeningene Teatrets Unge Venner kan være brobygger på dette punktet. Frifondsordningen er en viktig støtteordning som lavterskelstilbud for de unge. Skal man øke teaterinteressen, er en egnet arena amatørteatrene. Gjennom å øke teateraktiviteten vil også teaterinteressen øke. Jo flere aktører, dess flere kulturbærere.

LTV støtter utvalgets vurdering om at lokallagsstøtteordningen Frifond organisasjon bør styrkes gjennom økt administrasjonandel til mottakerorganisasjonenes sentralledd, slik at disse i større grad kan tilrettelegge for lokal aktivitet.

(Kap.11.11.4 s202)

MANGFOLD OG INKLUDERING

I amatørteateret er aktivitet i sentrum, en egnet arena for inkludering. Ved å trekke inn flerkulturelle grupper vil man styrke språk og samfunnsforståelse begge veier gjennom aktivitet og deltaking.

ALLMENNE KULTURFORMÅL

Framtiden til post 74 framstår som noe uklar. Kulturdepartementet har lagt opp til at det er rådskollegiet som fra og med 2011 skal foreta den konkrete fordelingen av post 74 midlene, og at beslutningsansvaret flyttes fra politiske myndigheter til armlengdeorganet (Kap.11.12 s208). Det gir mottakere av post 74 en usikkerhet om framdrift av langsiktige prosjekter. Som eksempelvis Teatrets Unge Venner. Landsforbundet Teatrets Venner mener organisasjonen bør vurderes ut fra et kulturpolitisk ståsted da forbundet arbeider for kulturpolitiske mål; nå nye publikummere og danne stabile publikumsgrupper.

Med vennlig hilsen

Landsforbundet Teatrets Venner

Halldís Ólafsdóttir
Daglig leder – LTV
Tlf. 91563243